

gheven hoe
a).

K. S.

ons artikel
hoogleraren

K. S.

ze spijt zich
het orgaan
men begrijpt,
nstra doelen,
aning, geloof
wat we ver-
ingsblad" na-
erop, dat het
noemt. We

legt, dat ons
niet opgaat,
i pluriform-
oord, zelf
voor op-
g der een-

nstra schreef
teit" in den
geen enkele
een bepaalde

bezwaar niet.
„Jongelings-
uk, waarvoor
lijkt er eigen-
erbracht naar
gemaaks;

niet klaar en
t de Feenstra
even op deze
d. Deze kwes-
bracht op het

n een opinie
(Chr. Enc.).
teet men niet,
formiteit van
ms niet meer
als niet meer
reëning van
raad hebben,
en weer ver-
rheer drijven
zaak uit was
te Chr. Enc.?
jn ook andere
ver wat sinds
we nog altijd
in den dr H. H.
goede, dat we
lijken van de
onze Catechis-
n er niet aan,

a stond", ant-
kan verstaan,
mensch zich
tu het „Jonge-
en enkele be-
niet op mijn
men kon, dan
dat de naam
et een leelijke
n ook, dat er

duidelijk zijn.
t we, wegens
it" meebrengt,
ende beschou-
len heeft, het
er los te laten
zij denken; de
a blanke, en
en ik kan dat
et „Jongelings-
toch ook vóór
ren het woord
os; men heeft,
c.s. zoo vaak
e duidelijk
baar) is juist,
en naar alle
stond b.v. Ik
ag stichtenden
doe dat met
lonig aanried,
n schelijke
uidden, al was
uyper, die het
lijke manieren
uchtere kwes-
houdt bij zijn

op:

ie men het
geldt zeker
nstra.

laat spreken,
medewerkers"

(dat zag op de E.) in overeenkomstige gevallen wil laten zwijgen. Op wie hetgeen we zeiden, dan wel sloeg, behoeft het blad mij niet te vragen. Het zou slechts vragen naar den bekenden weg; we wezen herhaaldelijk op zijn eenzijdige leiding; zoo moet het blad b.v. nog altijd prof. Greijdanus excuus vragen; het duurt wat lang.

Wat aangaat onze opmerking over het laten spreken van de ééne opvatting voor de jongelingen, en het nog al onkiesch aandoend zich mengen in prof. Hepp's uitval tegen de meisjes inzake de andere, lezen we:

Wij willen allereerst opmerken, dat hier de schijn gegeven wordt, alsof we in ons blad een bepaalde richting wel aan het woord zouden laten en een andere richting niet.

Het is te zacht gezegd. Ik constateerde geen „schijn“, maar werkelijkheid. Het blad merkt evenwel op:

Maar waarom verzwijgt de redacteur van „De Reformatie“, dat we, om maar één geval te noemen, in ons blad van 5 Mei 1939 ook een uitvoerig verslag opnamen van de rede van Dr. Van der Vegt over „Uw Doop verstaan“. We kunnen wel meer noemen, maar dit ééne is ons genoeg.

Dit verzwijgen moge handig zijn, het is niet eerlijk. Steeds hebben we de verslagen der vergaderingen op het terrein onzer Geref. Jeugdbeweging opgenomen zonder commentaar en zonder eenige wijziging en elke partijdigheid hebben we daarbij gemeden.

Ik ken zulk „gewoerleg“: handig, maar niet eerlijk. Het maakt wat moe, maar dat is dan ook alles. Het ging er om, dat het blad in zijn EIGEN redactionele leiding zich wel degelijk met dogmatische kwesties van '36 (over b.v. het verbond) bezighoudt, dienaangaande een bepaalde opvatting van boven af pousseert, etc. Dat wascht geen water af. Dat de stellingen van de v. d. Vegt opgenomen zijn, beteekent niets in vergelijking met die met foto's en veel gezelligheidsomhaal verlichte weergave van prof. Aalders' verbondstheorieën; waarom vragen de jeugdleiders, als ze toch dogmatische leiding willen geven (wat hun taak niet is) een oudtestamenticus, en niet b.v. een dogmaticus?

Ik zou dit laatste — wanneer het gaat over précaire punten — niet aanbevelen; de jongelingen kunnen beter van de meisjes leeren, die zulke kunststukken niet uithalen. Maar men moet dan ook niet probeeren het kerkelijke leven één kant uit te sturen met behulp van de jeugd en haar organen. Daarvoor hebben we, den Bond niet opgericht en niet algemeen gesteund. En het wordt wel wat heel gortig, als zomaar pardoes de Feenstra niet zijn meening zeggen mag, als ze aan de beurt is, omdat... er nog een synode is. Wat is dat voor partijdigheid? Dat de v. d. Vegt's stellingen een plaats kregen, zegt niets ten bewijze der „neutraliteit“ van het blad. Het verslag der rede-v. d. V. is van de hand van den secretaris der afd. Zuid-Holland, en opgenomen onder het officiële afdeeling-nieuws. De eindredacteur staat daar dus buiten; als een kerkbode-redacteur een kerkeraads- of classicaal verslag opneemt, is dat geen bewijs, dat hij de leiding van dien kerkeraad of classis in bepaalde kwestie volgt, of aanbeveelt, of van een tegenleiding afziet.

Al wat verder aangevoerd wordt, komt hierop neer: we hebben dit en dat opgenomen, „mochten we dit niet?“ Maar zijn we nu zoo onnoozel met elkaar? Ik zei rondweg: ga uw gang, neem op, wat ge maar wilt, alleen maar: zeg dan niet tegen anderen, dat zij zwijgen; en — help prof. Hepp geen handje, als hij 't zoowel formeel als materieel mis heeft.

Overigens hebben ook wij geduld; de toekomst zal wel ook de leiding van den Bond brengen, waar ze nu nog denkt niet te zullen komen. „Een bepaalde meening met uitsluiting van elke andere“ stellen, dat heette de Feenstra's fout, en daartegen had het „Jongelingsblad“ bezwaar. Hoe moet ik dan aan met dat referaat van prof. Aalders, en die enorme, haast opdringerige attentie er voor? Prof. Aalders' meening inzake het verbond is juist getypeerd door deze „uitsluiting van elke andere“.

Kom, laat het orgaan zich eeren, door de meisjes te vragen om verontschuldiging, en de Feenstra ook; en laat men dan voortaan prof. Hepp geen handje helpen, maar bedenken, dat we nog steeds op den bodem van 1892 staan, en niet een jeugdorgaan gebruiken mogen, om te doen alsof de vroegere opposenten van bepaalde opinies van dr. Kuyper maar beter vergeten kunnen worden. Men moet niet zoo onwillekeurig anti-synodaal wezen: als onze synode met de Chr. Geref. Kerk praten wil, dan moeten wij geen nieuwe stof aandragen om die broeders te weerspreken in de punten, waarin ze nadenkensstof aandroegen; en niet zoo de theologische ontwikkeling willen aan banden leggen als zij het in '92 hebben gedaan. Laat wat ruimte voor theologische ontwikkeling, en bedenk, dat we met n. praten niet verder komen.

Met nieuwigheden, als ze ondoordacht zijn, ook niet, hoor ik iemand zeggen. Ik antwoord: juist zoo, broeder. Dat was, met behoud van het overigens groote respect, dat we dr. Kuyper verschuldigd zijn, in dezen de fout van een deel van zijn uittalingen in dezen; en met name van zijn woordgebruik. Wat dr. Kuyper bedoelde was, voorzover het goed is, beter anders aangeduid geweest. En voor een ander deel was het niet goed.

K. S.

Over „zijn“ of „worden“ der kerk.

Nu prof. Hepp het probleem der kerk weer aangesneden heeft, en weliswaar zijn stem niet hooren laat als de Postman de jeugdverenigingen met aan prof. Hepp's opvattingen herinnerende algemeene-openbaringstheorie zich laat bezig houden (zie onze Perschoon-

van eenige weken geleden), maar wel de Feenstra wil doen zwijgen, als deze op uitnodiging zijn meening aangaande de kerk zegt, zal onze collega het volkomen verstaanbaar achten, dat ook wij over die kerkkwestie een en ander in het midden brengen. Als prof. Hepp de jeugd bij synodale kwesties haalt, dan doen wij 't ook. Wij zouden 't niet mógen doen, als wij 't verkeerd vonden, punten van '36 aan te snijden. Men weet evenwel, dat wij er niets op tegen hebben: we hebben er alleen maar op tegen, dat men partijdig is in het al of niet toestaan van het spreken.

Eén van de punten, die inzake het kerkprobleem mijzelf reeds lang bezig hielden, is dat van het „zijn“ of „worden“ der kerk. Jaren geleden heb ik in enkele „Stellingen“ aangaande de kerk daarvan doen blijken, en ik ben 't daarmee nog altijd goed eens. Ik schreef ook elders, in losse artikelen, b.v. in ons blad van 21 Oct. 1932:

Want, en hier komen we verder, het uitgangspunt van de vergelijkende methode lijkt ons onjuist; haar grondgedachte ook.

Men mag de „kenmerken“ der kerk (statische gegevenheden, zoodra ze geïsoleerd zouden zijn) niet isoleeren van de levende, presente, actueele, uit den hemel tot de aarde komende, dagelijks zich vernieuwende dynamische DAAD van den verhoogden Christus. Het mooie van de gereformeerde belijdenis, het levende in die belijdenis, is, dat zij de „kenmerken“ van de kerk geen oogenblik losmaakt van de levende daad van Christus, die door den Geest Zijn kerk VERGADERT. Onvoltooid tegenwoordige tijd. Vandaag, October 1932, o.m. in Nederland. En in Duitschland. En in Turkije. En in Rusland. Die vergaderingsdaad van den levenden, lichamelijken, als Koning heerschenden Mensch Jezus Christus gaat altijd door; staat niet stil, is dus nooit een „statische“ grootheid. De kenmerken van de kerk zijn dat dus ook niet. Men moet niet tot het empirisch gegeven naderen met de vraag: passen mijn afgesloten (?) kenmerkenlijsten hier „nog“, en zoo ja, in welke meerdere of mindere mate? Men moet integendeel met vreeze en beven vragen: waarheen trekt de levende Christus? Waarheen gaat Hij? Waarheen gaat Hij vóór? Voorop? Waarheen móet men zijn eigen menscheijken, levenden, actueelen gang achter Hem aan gaan? Hij gaat, even concreet als toen hij op aarde was, alleen maar: dezen keer, na zijn verhooging, gaat Hij zoowel naar Nederland als naar Rusland; vandaar, dat in Nederland een kerk door Hem vergaderd worden kan op heel andere manier dan in Rusland (dat noem ik pluriformiteit). Maar Hij gaat over de wereld; onzichtbaar, doch steeds actueel, waarachtig. Men mag daarom de „notae“, de kenmerken, van de kerk, nimmer scheiden van ZIJN actueelen, dagelijks zich voltrekken, nooit op één plekje van de wereld gelijke toestanden vindenden, maar in alle ongelijke toestanden één wet stellenden, en die EENE wet aan ons opdragenden kerk-vergaderings-rondgang, -voortgang.

Verliest men dit uit het oog, dan komt men tot vergelijkingen, die ik in dit geding nimmer kan aanvaarden. Of ook tot beeldspraak, die mij niet toesprekt. Ik noem, om reeds aangegeven reden, weer geen naam, maar ik vind zulk een beeldspraak in een sympathieke artikelenreeks, die over deze dingen handelt. Daar wordt gesproken van een „boom“. Een boom is een boom, ook al staat hij op een verkeerde plek, en al is hij daar neergezet door een verkeerde hand. Geen mensch zal om zulke redenen een boom niet langer boom noemen; welnu: zoo staat het ook met de kerk. Ze kan meer of minder „nog“ zuiver zijn, kan verkeerd ontstaan zijn, kan moeten verzet worden, maar is toch een kerk?

Beeldspraak dus.

Mag ik óók beeldspraak gebruiken? Wanneer gesproken wordt van de volkeren, van geestesstroomingen, van vergaderingsdaaden, dan wordt vaak (ook in de Schrift) het beeld gebruikt van een golvende zee. Een golf is een golf; we zullen nu eens aannemen, dat dit zinnetje logisch zin heeft, al betwisten velen het. Doe ik een golf in een buisje, isoleer ik die golf, zet ik die golf ergens, waar ze niet hoort, is het dan geen golf meer? Ieder voelt, dat dit dwaze vragen zijn. De golf hield al op golf te zijn, toen ze in het isoleerende buisje ging. Met het beeld van den boom kan ik voor mij dan ook niet klaar komen. Als ik lees, dat Christus de geloovigen vergadert, dan krijg ik daar het beeld van golfstroomingen; dan wordt dus het affleiden van dien stroom, het af willen leiden, het isoleeren der „golven“, zonde voor God, anders niet; dan gaat het levende water van de door Christus gegraven bedding in een kanaaltje over. Water is water, H₂O is H₂O; maar de dynamische kracht van Christus, den Levende, die naar Zijn wil vergadert, niet naar den wil van Thomas, Luther, Calvin, De Cock, Kuyper, Van Lingen, die is óók zichzelf, en laat zich nooit op een zijpaadje dringen.

Men ziet, dat beelden elkaar moeten aanvullen, zooals ik in ons blad reeds herhaaldelijk geschreven heb. Wat ik inzake anthropomorphe prediking opmerkte, geldt ook van anthropomorphe kerkprediking: de Schrift gebruikt wel beelden, ook inzake de kerk, maar het eene beeld van den bijbel verduidelijkt het andere, en wil er niet van geïsoleerd worden. Mijn stroomingsbeeld zegt niets, zoodra men het isoleert; met het boom-beeld, gelijk met elk ander, staat het evenzoo.

Het beeld van dien „boom“ is van dr. W. A. v. Es, naar ik me haast wel zeker weet te herinneren.

Dat ik reden had, om het „statisch“ maken van de kerk te bestriden, is wel duidelijk. Mijn bezwaar tegen de pluriformiteitstheorieën van sommigen was al in 1932 (een jaar VOOR DAT de Synode mij te Kampen benoemde!) dit: men haalt eerst het actualiteitsmoment,

Theocentrisch Leven.

Het is opmerkelijk, hoe weinig wij van MARIA weten. De Gezegnede onder de Vrouwen was geen vorstin zooals Sarai, geen Moeder in Israël als Debora. Wij weten niet dat zij in iets heeft uitgemaakt, de Schrift gewaagt niet van haar schoonheid, noch spreekt van haar verstand. Maria was blijkbaar een echt-vrouwelijke vrouw, een zorgende, dienende moeder. Slechts even komt zij naar voren in den glans van een overgegeven geloof, verder komt zij er sober af. De Bijbel verhaalt meer van haar geloofsdaad dan van haar geloofsleven. Uit niets blijkt dat zij een vrouw van bijzondere geestelijke beteekenis is geweest, noch iemand van wie een krachten invloed is uitgegaan. Jezus spreekt weinig over Zijn moeder. Maria is steeds gebleven wat het geloof haar deed zijn bij de verschijning van Gabriël: de dienstmaagd des Heeren. Zij is den Heiland gevolgd om Hem met haar zorgen te omringen, toen Jezus geen steen had om het hoofd neder te leggen, had Hij een moederhart om aan te rusten. Soms kon zij Hem ook bedillen op een echt-vrouwelijke, moederlijke wijze, dan moest zij scherp worden teruggevoerd. Toen zij stond bij het kruis heeft Jezus den bijzonderen hand tusschen Zich en deze vrouw ontknoopt en haar Johannes tot een zoon gegeven. Dan treedt Maria voor goed op den achtergrond. In de eerste christengemeente vinden wij haar als een gewoon gemeentelid. Zelfs in de galerij der geloofshelden treffen wij Maria niet aan. Ook in den hemel neemt zij geen bijzondere plaats in, wij hooren daar van apostelen en ouderlingen, maar niet van Maria. Als zij nog kon spreken tot hen, die haar als middelares vereeren, en als koningin des hemels aanroepen, zij zou zeggen: zie, de dienstmaagd des Heeren...

Wij vinden het wel wat sneu voor Maria. Wij zouden haar wat meer in den Bijbel gezet hebben, Petrus en Paulus, Silas en Timotheüs wat minder. Wij zouden haar in de visioenen van Patmos zeker een bescheiden plekje hebben ingeruimd. Doch Gods heiligen komen maar even voor het voetlicht, een moment wordt het en scherp de plaats belicht welke zij in het plan Gods innemen. Dan valt het scherm, op ons uitbundigst handgeklap volgt geen dacapo. Zij hebben Gods Raad gediend, daarop treden zij terug onder de schare die niemand tellen kan. Zij leven Gó allen, wij zullen daar niet van maken: zij leven óns allen.

Naar ons believen valt het scherm meestal te vroeg. Wij zouden willen roepen: Nog niet! Wij hebben ons nog geen scherp beeld van hen gevormd! Doch de Heere zegt: gij zult u geen gesneden beeld, noch eenige gelijkenis — ook geen psychologische gelijkenis — van hen maken, gij zult Mij en Mijn Genade in hen zien. Meer niet!

Wij zijn ijdele menschen. Onze tijd werkt dat in de hand. Onze tijd werkt met voetlichten. Eigenlijk was het altijd zoo, Gods wegen met deze, Gods leidingen met die... wij hebben daar dikke boeken van gemaakt. Wij vinden dat belangrijk, wij vinden bovenal onszelf belangrijk. Maar de Heere blijft met Zijn heiligen handelen zooals Hij deed met Maria. Daar was een prediker, aan wiens lippen de scharen hingen. Alle loopers kwamen in actie als hij optrad. Onder de preek ging soms een zucht van aandoening door de luisterende schare. Nu... zijn naam is vergeten. Ergens op een kerkhof ligt een verweerde grafsteen, in een consistoriekamer hangt een verbleekt portret. Doch onze meelevende jeugd kent zelfs zijn naam niet meer. Ja, zoo gaat het soms met mannen van buitengewoon formaat. Wij kunnen daar kwaad om worden, het irriteert ons, dat de menschen hun boeken niet meer lezen. Maar het is niet anders. Zij hebben Gods Raad gediend en zijn heengegaan, hier volgt geen dacapo. Het scherm viel.

Heere, deze nieuwe gehoorzaamheid valt mij zwaar. Een theocentrische beschouwing aan te hangen behaagt mij. Deze acht ik logisch en schoon! Maar theocentrisch leven... ach neen, ach neen! Ontferm U over mij, ontferm U over de kerk. Geef ons wat Gij Maria geschonken hebt: genade bij U. Genade om te spreken: zie, de dienstknecht des Heeren! Zie, de dienstmaagd des Heeren!

N. B.

het moment van Christus' actueele onvoltooida vergaderingsdaad uit het kerkbegrip weg, maakt van „de kerk“ een gezelschap van menschen met zekere religieuze qualiteiten, gaat dan rond om overal te zoeken naar lieden met die qualiteiten, en zegt dan: ziedaar een kerk, ons kenmerklijstje is er met meer of minder volledigheid te hanteeren.

Dat bedrijf is evenwel ten eerste onwetenschappelijk, en het is ten tweede uiterst gevaarlijk, want het werkt het humanisme in de hand, en het houdt de kerkelijke bekeering maar tegen.

Ik heb dan ook, ondanks prof. Hepp's verspreide contra-beweringen, nog altijd veel vreugde over wat ik